

การจัดการองค์ความรู้ (KM)

เรื่อง

การพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ

มิถุนายน ๒๕๖๐

กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองเขารูปช้าง

คำนำ

การจัดการองค์ความรู้ (KM) เรื่อง การพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ เป็นการนำเสนอแนวคิด วิธีการ โดยการค้นคว้า รวบรวม ประมวลผลและวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุที่ได้ มาเรียบเรียง เป็นองค์ความรู้ โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการรวมกลุ่ม การพัฒนาชมรม และกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุ การจัดการคุณค่าเพิ่มจากผู้สูงอายุ การติดตามและประเมินผลชมรมผู้สูงอายุ และการสร้างความ ยั่งยืนของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อให้ชมรมผู้สูงอายุมีความเข้มแข็งและประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน หวังว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชมรม และสร้างความยั่งยืนในชุมชนต่อไป

กองสวัสดิการสังคม

มิถุนายน ๒๕๖๐

(ข)

สารบัญ

หน้า

คำนำ

(ก)

สารบัญ

(ข)

บทที่ ๑ บทนำ

๑

หลักการและเหตุผล

๑

วัตถุประสงค์

๑

กระบวนการเรียนรู้และทฤษฎี

๒

บทที่ ๒ การพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ

๓

๑. การส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุ

๓

๒. การพัฒนาชมรมและกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

๓

๓. การจัดการคุณค่าเพิ่มจากผู้สูงอายุ

๕

๔. การติดตาม/ประเมินชมรมและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ

๕

๕. การสร้างความยั่งยืนของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน

๖

บทที่ ๓ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๗

บทที่ ๑

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นหัวใจในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการเอาใจใส่ดูแลและพัฒนาคุณภาพของประชากร ดังจะเป็นได้จากนยาบรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาสาธารณสุข ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้สุขภาพอนามัยของประชาชนโดยรวมดีขึ้น แต่จากปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรในช่วงที่ผ่านมา อัตราตายและอัตราเกิดมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

สำหรับประเทศไทย จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๖ และฉบับที่ ๗ ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการให้บริการผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน โดยกระทรวงสาธารณสุขสนับสนุนให้มีบริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ คลินิกผู้สูงอายุ และชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งในส่วนของชมรมผู้สูงอายุ มีผู้สูงอายุจำนวนมากไม่น้อยที่มีศักยภาพ มีสุขภาพแข็งแรง ช่วยเหลือตนเอง และผู้อื่นได้ มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม ทำประโยชน์ให้กับสังคมช่วยบรรเทาปัญหาที่เพื่อนผู้สูงอายุเผชิญอยู่ การรวมกลุ่มกันเป็นชมรมจึงเป็นสื่อกลางให้ผู้สูงอายุได้พบปะสังสรรค์ ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีโอกาสได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น ได้รับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ และการปฏิบัติตัวเพื่อส่งเสริมสุขภาพที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน เป็นนโยบายของรัฐที่ให้ผู้สูงอายุมารวมตัวกันเป็นกลุ่มโดยธรรมชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐเป็นการพัฒนาตามแนวคิดประชาสังคม โดยเน้นความร่วมมือ ร่วมใจ ระหว่างประชาชนกับภาครัฐในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ ดังนั้น หากชมรมผู้สูงอายุที่จัดตั้งขึ้นภายใต้การรวมตัวกันของผู้สูงอายุและมีความเข้าใจในหลักการของการจัดตั้งชมรมว่าเป็นของตนเอง โดยตนเอง เพื่อตนเองและสังคม มีความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากการเข้าเป็นสมาชิกในชมรม ทั้งด้านการดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิต เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชมรม ย่อมเป็นปัจจัยที่ทำให้ชมรมผู้สูงอายุนั้นเกิดความเข้มแข็ง มีการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง ดังนั้น การส่งเสริมและพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้มีการดำเนินการอย่างเข้มแข็ง และยั่งยืน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ในการจัดการตนเองของผู้สูงอายุ ผ่านกระบวนการชมรมผู้สูงอายุ
๒. เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ
๓. เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน โดยการมีส่วนร่วม
๔. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สูงอายุ และผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ปฏิบัติในการดูแลผู้สูงอายุ

กระบวนการเรียนรู้และทฤษฎี

๑. แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารงานกลุ่ม ทฤษฎี ๔ M's ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหาร ๔ M's นั้น มีองค์ประกอบสำคัญ ที่เกี่ยวข้องคือ บุคลากร (Man) การบริหารจัดการองค์กร (Management) การเงิน (Money) และ วัสดุหรือทรัพยากร (Material) ที่มีอยู่

๒. แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนากลุ่ม ตามแนวความคิดของ Stanford and Roak ในการพัฒนากลุ่ม มี ๗ ระยะดังนี้

๒.๑ ระยะเริ่มต้น เริ่มด้วยการปฐมนิเทศและแนะนำทำความรู้จักกัน

๒.๒ ระยะพัฒนาทางบรรทัดฐาน ด้วยการตั้งกฎ กติกา ดำเนินงาน

๒.๓ ระยะเผชิญข้อขัดข้อง บรรดาสมาชิกต่างอ้างสิทธิเสนอแนวความคิดของตนเอง

๒.๔ ระยะก้าวผ่าน ขจัดข้อขัดแย้งเบื้องต้น โดยการยอมรับแนวความคิดของผู้อื่น

๒.๕ ระยะดำเนินงาน สมาชิกแบ่งเบาภารกิจกันทำ สร้างความเป็นผู้นำ และความไว้วางใจ

เชื่อใจกัน

๒.๖ ระยะประทับใจอารมณ์ สมาชิกพึงพอใจต่อผลงานของกลุ่ม

๒.๗ ระยะทำ ความจริงให้ปรากฏ มีความยืดหยุ่น , การได้รับฉันทานุมัติร่วมกัน , การ

ตัดสินใจ

๓. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย (Networking)

ศรีม่วง จิตกรณกิจศิลป์ (๒๕๕๐) ได้กล่าวถึงการสร้างเครือข่าย ดังนี้

๑) ความหมาย เครือข่าย (Network) คือการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่าย ด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน

๒) องค์ประกอบของเครือข่าย

- เครือข่ายเทียม (Pseudo network) หมายถึงเครือข่ายชนิดที่เราหลงผิด คิดว่า เป็นเครือข่าย แต่แท้จริงแล้ว เป็นแค่การประชุมพบปะสังสรรค์กันระหว่าง สมาชิกโดยที่ต่างคนต่างก็ไม่ได้มีเป้าหมายร่วมกัน และไม่ได้ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการรวมกลุ่มแบบเฮโลสาระพา หรือรวมกันตาม กระแสนิยมที่ไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน ลักษณะของเครือข่ายลงจะไม่มีโอกาสต่อระหว่างสมาชิก ดังนั้น การทำ ความเข้าใจกับองค์ประกอบของเครือข่ายจึงมีความสำคัญ เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถ สร้างเครือข่ายแทนการสร้างเครือข่ายเทียม

- เครือข่าย (แท้) มีองค์ประกอบสำคัญอยู่ ๗ อย่างด้วยกัน คือ

๑. มีการรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน (common perception)

๒. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision)

๓. มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน (mutual interests/benefits)

๔. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (stakeholders participation)

๕. มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship)

๖. การเกี่ยวพันพึ่งพากัน (interdependence)

๗. มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (interaction)

บทที่ ๒ การพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ

แกนความรู้ที่สำคัญในการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุครอบคลุมการดำเนินงานโดยทุกภาคส่วน จำนวน ๕ แกนความรู้ ดังนี้

๑. การส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุ (Up Stream)
๒. การพัฒนาชมรมและกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ (Main Stream)
๓. การจัดการคุณค่าเพิ่มจากผู้สูงอายุ (Main Stream)
๔. การติดตาม/ ประเมินชมรมและภาวะสุขภาพผู้สูงอายุ (Main Stream)
๕. การสร้างความยั่งยืนของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน (Down Stream)

๑. การส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุ (Up Stream) ในการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในชุมชน

การส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่ระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน/พระหรือผู้นำศาสนาในพื้นที่ มีแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานสุขภาพพระระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน/พระหรือผู้นำศาสนาในพื้นที่ อันประกอบด้วย ผู้สูงอายุ แกนนำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข กรรมการหมู่บ้าน พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลทุกระดับ ฯลฯ ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาและความจำเป็นในการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ และกำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน

(๒) สร้างกลุ่มสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ โดยการประชาสัมพันธ์และรับสมัครสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ทั้งประเภทสามัญ (อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) และวิสามัญ (อายุต่ำกว่า ๖๐ ปี)

(๓) จัดตั้งคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ทำหน้าที่บริหารจัดการชมรมฯ พร้อมกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

(๔) คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ จัดทาระเบียบข้อบังคับและการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

(๕) กำหนดระเบียบการประชุมของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ

(๖) จัดทำทะเบียนสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล อายุ ที่อยู่ปัจจุบัน เป็นต้น

๒. การพัฒนาชมรมและกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ (Main Steam)

ที่ประสบความสำเร็จควรประกอบไปด้วย การบริหารจัดการชมรม การจัดกิจกรรมดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ กิจกรรมด้านสังคม สร้างเสริมสุขภาพแก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มีแนวปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้

(๑) การบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ ควรดำเนินการ ดังนี้

- จัดหาสถานที่ตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็นสถานที่ประชุมของคณะกรรมการ และการทำกิจกรรม ร่วมกันของสมาชิกชมรมฯ
- คณะกรรมการชมรมฯ จัดประชุมเพื่อจัดทำแผนกิจกรรมดำเนินงานประจำปี ที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

- คณะกรรมการชมรมฯ นัดประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและบันทึกรายงานการประชุมทุกครั้ง
- สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้สูงอายุประจำจังหวัด เพื่อจัดทำโครงการรองรับประมาณสนับสนุนจัดกิจกรรมด้านผู้สูงอายุ
- จัดทะเบียนเป็นสมาชิกองค์กรสาธารณะประโยชน์กับพัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณด้านสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

(๒) กิจกรรมการดูแลสุขภาพ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ถือเป็นกิจกรรมสำคัญของชมรมผู้สูงอายุที่สามารถดำเนินการให้ต่อเนื่อง และมีความหลากหลายตอบสนองความต้องการของสมาชิก ดังนี้

- กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพให้แก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การออกกำลังกาย สำหรับผู้สูงอายุ อาหารที่เหมาะสมกับวัย การดูแลสุขภาพช่องปาก การดูแลตนเอง การลด พฤติกรรมเสี่ยง อาทิ การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การส่งเสริมสุขภาพจิต การนันทนาการ กิจกรรม การสวดมนต์ การปฏิบัติธรรม เป็นต้น
- กิจกรรมการตรวจสุขภาพ การคัดกรองสุขภาพ โรคที่เป็นปัญหา และพบป่วยในผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุ อาสาสมัครดูแลสุขภาพ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสุขภาพระหว่างสมาชิกและชมรมผู้สูงอายุ เพื่อแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การดูแลตนเองของสมาชิกและชมรมผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง
- จัดให้มีระบบการดูแล เผื่อระวัง ส่งเสริม ป้องกัน ฟื้นฟู โดยใช้แบบประเมินคัดกรอง สำหรับ ผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อให้เกิดการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุทั้งระดับ บุคคล ครอบครัว และชุมชน

(๓) กิจกรรมด้านสังคม ผู้สูงอายุ คือ ปุชนียบุคคลในการถ่ายทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม สู่เยาวชน คนรุ่นหลัง จึงควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมด้านสังคม ส่งเสริมให้มีจิตอาสา เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ มาใช้ประโยชน์ อีกทั้งผู้สูงอายุเองจะเกิดความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมและบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ของชุมชน ได้แก่ การจัดกิจกรรม ดังนี้

- การสร้างกลุ่มจิตอาสาต่างๆ ในกลุ่มสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ
- กลุ่มจิตอาสาที่มีกิจกรรมเยี่ยมเยียนเพื่อนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย หรือให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ ผู้สูงอายุที่ยากไร้
- ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวบรวมภูมิปัญญาผู้สูงอายุ และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เยาวชน รุ่นหลัง ได้แก่ การปลูก/ผลิตสมุนไพรไทย การทำขนมไทย จักรสาน ศิลปะพื้นบ้าน เป็นต้น
- ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม/ประเพณีท้องถิ่น โดยจัดกิจกรรมหรือร่วมจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ของชุมชน เช่น วันผู้สูงอายุ วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ งานประเพณีต่างๆ เป็นต้น
- จัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชน เช่น การพัฒนาและดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน การพัฒนาวัด ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ศูนย์ ๓ วัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

(๔) กิจกรรมด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมกิจกรรมด้านเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ โดยใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตามรอยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อเสริมสร้างอาชีพ รายได้ และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้แก่

- การอบรมอาชีพระยะสั้นให้แก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เช่น การทำกระเป๋า ตะกร้า ร้อยคริสตัล อาหาร ขนมไทย สมุนไพร ผักปลอดสารพิษ เป็นต้น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ชมรมผู้สูงอายุ การศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานพัฒนาสังคมและหน่วยงานด้านสาธารณสุข เป็นต้น
- จัดตั้งกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มทอผ้า อาหารไทย สมุนไพร เป็นต้น เพื่อให้เกิดกลุ่มสร้างอาชีพของผู้สูงอายุ
- สนับสนุนการจัดจำหน่ายสินค้า เพิ่มมูลค่าสินค้า ทำการตลาดเพื่อเป็นรายได้ เป็นอาชีพเสริมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุหรือเพื่อให้เกิดเป็นทุนสำหรับชมรมผู้สูงอายุ
- สนับสนุนสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุให้เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดภูมิปัญญา
- ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น กองทุนออมวันละบาท กองทุนฌาปนกิจ และกองทุนเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

๓. การจัดการคุณค่าเพิ่มจากผู้สูงอายุ (Main Stream)

เป็นการดัดศักยภาพของผู้สูงอายุมาใช้ประโยชน์ แก่เยาวชน คนรุ่นหลัง โดยรวบรวมรายชื่อผู้สูงอายุ ที่เป็นคลังสมองหรือปราชญ์ชาวบ้าน จัดทำ เป็นทำเนียบ และจัดเวทียกย่องเชิดชูเกียรติ โดยการมอบโล่รางวัลประกาศ เกียรติคุณ ดังนี้

- สสำรวจ ค้นหาผู้สูงอายุที่เป็นคลังสมอง ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้สูงอายุที่อุทิศตน เพื่อสาธารณะประโยชน์ หรือมีสุขภาพดีเป็นแบบอย่างที่ดี
- รวบรวมและจัดทำ ทะเบียนรายชื่อคลังสมอง ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้สูงอายุต้นแบบด้านสุขภาพ
- ประกาศเกียรติคุณ ยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ผู้สูงอายุคลังสมอง ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้สูงอายุต้นแบบ ด้านสุขภาพเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนในสังคมและชุมชน โดยการมอบโล่ ใบประกาศในเวทีต่างๆ ของชุมชน

๔. การติดตาม/ประเมินชมรมและภาวะสุขภาพผู้สูงอายุ (Main Stream)

การติดตาม/ประเมินผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุอาจรวมถึงการประเมินรายกิจกรรม หรือ การประเมินชมรมฯในภาพรวม เพื่อทราบผลการดำเนินงาน/ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคในการวางแผน แก้ไข และการพัฒนาต่อยอด ให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุในชุมชน รวมทั้งการ ประเมินภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ ที่จะสะท้อนถึงประสิทธิภาพ ความเข้มแข็งของชมรมที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง สุขภาพผู้สูงอายุ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ดำเนินการประเมินตนเองโดยใช้แบบประเมินชมรมผู้สูงอายุ คุณภาพของกรมอนามัย หรือแบบประเมินชมรมฯของสภาผู้สูงอายุของประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์และ ประเมินผล ความก้าวหน้าการดำเนินงานของชมรมในระยะเวลาที่ผ่านมาและเป็นข้อมูลในการพัฒนา ชมรมฯ

(๒) คณะกรรมการประสานงานสุขภาพพระตบจังหวัด/อำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน/พระหรือผู้นำ ศาสนา ในพื้นที่ อันประกอบด้วย ผู้สูงอายุ แก่นนำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข กรรมการ หมู่บ้าน พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลทุกระดับ ฯลฯ และ คณะกรรมการ หน่วยงานภายนอก ดำเนินการติดตาม/ประเมินพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ

(๓) คณะกรรมการประสานงานสุขภาพพระตบจังหวัด/อำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน/พระหรือผู้นำ ศาสนา ในพื้นที่ วางแผนพัฒนาชมรมผู้สูงอายุสู่เกณฑ์มาตรฐาน

(๔) คณะกรรมการประสานงานสุขภาพพระตบจังหวัด/อำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน/พระหรือผู้นำ ศาสนา ในพื้นที่ ประเมินภาวะสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ ตาม แนวทาง สุขภาพผู้สูงอายุพึงประสงค์

๕. การสร้างความยั่งยืนของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน (Down Stream)

การสร้างความยั่งยืนของชมรมผู้สูงอายุ เป็นกิจกรรมการเสริมพลังให้มีการดำเนินงานต่อยอด อย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนา โดยมีการเยี่ยมเสริมพลัง ยกย่อง เชิดชูเกียรติ หรือการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้โดยไปศึกษาดูงาน หรือเป็นแหล่งศึกษาดูงานของชมรมอื่น ดังนี้

(๑) การสร้างแรงจูงใจการพัฒนาชมรม โดยการประกวดคัดเลือกชมรมฯที่มีผลงานดีเด่นมอบ ประกาศ/ โลรางวัล เป็นขวัญกำลังใจต่อการดำเนินงานของสมาชิกชมรม

(๒) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาชมรมที่เข้มแข็งในเวทีประชุมต่างๆ

(๓) สนับสนุนให้มีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาชมรมฯ กับชมรมอื่นๆ เพื่อ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์การพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ

(๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนัก พุทธศาสนา สภาสาขาผู้สูงอายุ หน่วยงานด้านสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภายนอก เป็นต้น ให้การสนับสนุนงบประมาณ แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง

(๕) คณะกรรมการระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน/พระหรือผู้นำศาสนาในพื้นที่เยี่ยม ติดตาม/เสริมพลัง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาชมรมฯที่เข้มแข็ง อย่างสม่ำเสมอ

บทที่ ๓
ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ จะทำให้ชมรมผู้สูงอายุมีความเข้มแข็ง มีการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้รับ มีดังนี้

๑. มีชมรมผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน ที่มีการดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง
๒. มีองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการตนเองของผู้สูงอายุผ่านกระบวนการชมรมผู้สูงอายุ
๓. มีแนวทางให้ผู้สูงอายุและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ปฏิบัติในการดูแลผู้สูงอายุให้มีสุขภาพอนามัยที่พึงประสงค์
๔. มีแนวทางปฏิบัติในการนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และการพัฒนาสังคมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วน